

SUNGURLU İLÇESİ'NİN TARİHÇESİ

Anadolu'nun birçok bölgesi gibi bu bölge de ilk çağlardan beri gelmiş geçmiş çeşitli kültür ve medeniyetlerin izlerini taşır. Yörede ilk yerleşmeler Kalkolitik dönemde (M.Ö. 3000) olmasına rağmen, uygarlığın gelişmesi daha sonraki yıllarda olmuştur. M.Ö. 1800-1200 yıllarında Anadolu'da yaşayan yerli kavimlerden Hattiler bu bölgeyi önemli bir yerleşim merkezi haline getirmişler, Hititler ise Hattuşaş'ı (Boğazköy) başkent yapmışlardır. Asurlu tüccarların yapmış olduğu "Karum" denilen iş merkezinin burada kurulması, Karadeniz, Akdeniz ve Ege havzasının Kuzeydoğu Anadolu ile İran Yaylasına bağlanan ve tarihte Kral Yolu olarak bilinen, ünlü ticaret yolunun da buradan geçmesi bölgenin önemini iyice arttırmıştır. Tarihi Kral Yolu'nun tabiat şartları etkisiyle, bölgede hangi güzergahı takip ettiği bilinmemekle beraber bazı ipuçlarından yola çıkarak, Sarıkaya Köyü'nün doğusunda Hacıbağ, güneyinde Dutluk (Öteyüz mevki), Müdü Köyü'nün güneybatısında bulunan Karice'nin Gedik mevkiinden geçmiş olması muhtemeldir. Bu düşüncemizi kuvvetlendiren bulgular arasında:

- Mezar kalıntılarının doğu ve batı ekseninde olması, yukarıda bahsettiğimiz güzergahta bulunan sivri tepelerin oyularak, geçişe uygun hale getirilmesi
- Adı geçen güzergahın yol için elverişli olması
- Delice'den Höyük'e geçişin kısa mesafeli olması gibi...

1894 yılında Çorumlu olan Beşiktaş muhafızı Hasan Paşa'nın gayreti ve Ankara Valisi Abidin Paşa'nın yardımı ile Çorum'un Ankara'ya bağlı sancak merkezi olmasıyla Sungurlu İlçesi de Çorum'a bağlanmıştır.

Osmanlı Devleti kuruluş tarihinden itibaren, konar-göçer çeşitli Türk boylarını, Anadolu'nun çeşitli yörelerinde yerleşik hayata geçirmek için değişik uygulamalara girişmiştir. 16. yy.'ın ilk çeyreğinde Anadolu'daki iskan hareketi hızlanmıştır. Anadolu'ya yerleştirilmiş oymaklardan bugün Sungurlu'da mevcut olanlar arasında Karaevli, Yazır, Karakeçili ve Hilâllı vardır.

Cumhuriyet Dönemi:

1921 yılına kadar Ankara Vilayetine bağlı bir sancak merkezi olan Çorum, sonradan müstakil bir sancak, 24 Nisan 1924 tarihinde de il (vilayet) olmuştur. Alaca, İskilip, Mecitözü, Osmaniçik ve Sungurlu İlçeleri de Çorum'a bağlanmıştır. Boğazkale Bucağı ilçemize bağlı iken 04.07.1987 gün ve 3392 sayılı kanunla müstakil bir ilçe haline gelerek ilçemizden ayrılmıştır.

Sungurlu İlçesinin tarihte iki yerleşim merkezi olmuştur:

- Eski Sungurlu:** Bugünkü Sungurlu'nun batısındadır. Şimdiki Kuzuluk (Akçay ve Tuğcu arasında) denilen yerde kurulmuştur. Eski Sungurlu "Küçük Kıyamet" adı verilen 1509 tarihinde 40 aralıkla süren depremle yıkılmış ve şehir bugünkü yerine inşa edilmiştir. Eski Sungurlu'nun çok geniş yer kapladığı, 80.000 nüfusa ve 20.000 haneye sahip olduğu tahmin edilmektedir.
- Yeni Sungurlu:** Eski Sungurlu'nun depremle yok olmasından sonra şehir biraz doğuya doğru Saritepe eteklerinde yeniden kurulmuştur. Yeni Sungurlu kurulduğu günden beri 4 isim değiştirmiştir.

a) Kalınsaz: Yavuz Sultan Selim 1515 tarihinde doğu seferine giderken, şimdiki bağların içinden geçen göç yolundan (Gökkaya mevkiinden Karşıyaka Semtine gelen mezarlığın yanından geçen yol) Sungurlu'ya geldiği ve Manastır Tepesinin ön tarafındaki boşlukta konaklamıştır. Yavuz Sultan Selim'in "amma da sazlık" demesinden dolayı Kalınsaz adını almıştır.

b) Budaközü: Şehrin ortasından geçen Budaközü Çayına ithafen söylenmiştir.

c) Sungurlu: Maraş Bey'in zulmünden kaçıp gelen Sungur Bey'e ithafen denmiştir. Sungurlu, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde 1866 yılında ilçe ve belediye olmuştur. İlk belediye başkanlığı görevine de Ermeni asıllı Gregoryan Efendi atanmıştır.

EVLİYA ÇELEBİ'NİN SEYAHATNAMESİ'NDE SUNGURLU (III.CİLT, SAYFA 185)

Sunguriçi Nahiyesi. Bu nahiye Hüseyinova Kazası'nda büyük bir nahiyedir. Sunguroğlunun hânedânı dibinde, 400 yıldan beri taşları aşınmamış bir su değirmeni vardır. Büyük evliyaların nazargâhı olan bir değirmendir. Buralardaki Kazovası, Tokat'a bir konaktır. Çok zengin bir yerdir. Asıl Kazova Kasabası Tokat Şehri toprağında 150 akçelik kazadır.